

Årlig redogörelse för hur principerna för aktieägarengagemang har tillämpats 2019

Redovisning i enlighet med lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m.

Innehåll

Allmän beskrivning av Konsumentkooperationens pensionsstiftelses röstningsbeteende	3
De viktigaste omröstningarna.....	3
Vår externa röstningsrådgivare	4
Hur vi har röstat.....	5

1. Allmän beskrivning av Konsumentkooperationens pensionsstiftelses röstningsbeteende

Konsumentkooperationens pensionsstiftelse ("Pensionsstiftelsen") är en gemensam pensionsstiftelse för kooperativa och folkrörelseägda företag och organisationer. Pensionsstiftelsens ändamål är att trygga utfästelser om pension, som arbetsgivarna på grund av föreskrift i allmän pensionsplan eller på annat sätt lämnat till sina anställda.

Marknadsvärdet för Pensionsstiftelsens tillgångar uppgick per den 31 december 2019 till 26 602 miljoner kronor.

Pensionsstiftelsens tillgångar förvaltas av Pensionsstiftelsens kapitalförvaltning. Kapitalförvaltningen ansvarar för all riskstyrning, uppföljning och rapportering av samtliga placeringstillgångar, inklusive utlagda förvaltningsuppdrag. I förvaltningen utgår vi alltid från tre delar: ansvarsfull riskstyrning, ansvarsfulla placeringar och ansvarsfullt ägande. Att integrerat arbeta med dessa perspektiv och förvalta kapitalet med erforderlig omsorg är vad vi har valt att kalla "ansvarsfull kapitalförvaltning". Inget perspektiv ska systematiskt hållas före det andra, istället ska de ständigt vägas mot varandra och balanseras på bästa möjliga sätt.

När vi förvaltar kapital följer vi de etiska placeringskriterier som styrelsen i Pensionsstiftelsen har antagit. Det är därför naturligt för oss att ägarstyrning ska ske i enlighet med de etiska regler som gäller i Pensionsstiftelsen, samt att verka för en långsiktigt god avkastning på det förvaltade kapitalet. Utövandet av ägarrollen utgör en del av Pensionsstiftelsens arbete med ansvarsfull kapitalförvaltning. Ansvarsfull kapitalförvaltning omfattar alla tillgångar.

Pensionsstiftelsen har som regel att rösta på alla års- och extrastämmor som anordnas av marknadsnoterade bolag där Pensionsstiftelsen har ett innehav. Pensionsstiftelsens **etiska placeringskriterier** samt **Ägarpolicy** utgör grunden för röstning vid bolagsstämmorna. I Pensionsstiftelsens **Principer för aktieägarengagemang** beskriver vi hur dessa tillämpas. Samtliga dokument finns tillgängliga på www.pensionsstiftelsen.se. Av Pensionsstiftelsens Principer för aktieägarengagemang framgår det att vi utövar vår roll som ägare genom att medverka vid förarbetet inför bolagsstämmor när så är aktuellt, och genom att aktivt delta i bolagsstämmor och där utöva vår rösträtt. När så är påkallat kan vi komma att lägga fram förslag till bolagsstämmorna.

2. De viktigaste omröstningarna

Det är på bolagsstämmor som ägare, stora som små, har möjlighet att direkt påverka företagen genom att rösta. Många punkter på dagordningen är ren formalia – som frågan om stämman blivit behörigen sammankallad – men exempelvis val av styrelse är en viktig fråga, då styrelsen tillsätts av ägarna för att utforma bolagets strategi och att övervaka ledningen. Frågor som rör ersättningsystem till anställda i bolagen är en viktig fråga för Pensionsstiftelsen. Pensionsstiftelsen anser att aktierelaterade incitamentsprogram kan vara bra instrument dels för att belöna goda prestationer och resultat, dels för att förena ägarnas och ledningens intressen. Samtliga ersättningsprogram ska innehålla en tydlig motprestation samt vara tydligt beskrivna och kommunicerade. Under 2019 röstade Pensionsstiftelsen för samtliga förslag från styrelserna och valberedningar i svenska bolag med undantag för följande:

- Securitas punkt 17, där Pensionsstiftelsen röstade nej till förslaget om nytt incitamentsprogram.
- SKF punkt 17, där Pensionsstiftelsen röstade nej till förslaget om nytt incitamentsprogram.

- Swedish Orphan Biovitrum punkt 18, där Pensionsstiftelsen röstade nej till förslaget om nytt incitamentsprogram.

Andra omröstningar av betydelse var följande:

- Swedbank Årsstämma punkt 10, där Pensionsstiftelsen röstade emot ansvarsfrihet för verkställande direktören.
- Swedbank Extra bolagsstämma där Pensionsstiftelsen röstade för valberedningens förslag till ny styrelse.

På svenska bolagsstämmor deltar vi med personliga ombud och ställer hållbarhetsrelaterade frågor till bolagets styrelse och/eller verkställande direktör. Samtliga frågor och svar samt hur vi har röstat publiceras i vår bolagsstämmorapport, som återfinns på vår hemsida www.pensionsstiftelsen.se.

2019 års fråga handlade främst om hur bolaget planerade att följa och implementera rekommendationerna från Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD). TCFD kom till på uppdrag av Financial Stability Board arbetsgrupp ledd av New Yorks tidigare borgmästare Michael Bloomberg. Arbetsgruppen tog fram rekommendationer för hur bolagen bör rapportera kring sina klimatrelaterade risker och möjligheter. De slutliga rekommendationerna lanserades i juni 2017. TCFD innebär att klimatfrågan, och då framförallt de risker och möjligheter som ett förändrat klimat innebär, inte längre ska ses som ”någonting annat” – vilket hållbarhetsrisker rent generellt ofta historiskt har setts som. Istället menar man att klimatfrågan ska hanteras som andra finansiella och strategiska risker, vilket betyder att det exempelvis är naturligt att styrelse och ledning har ansvar över frågan och att det ingår i bolagets strategiska planering. Vi anser därför att TCFD är ett bra verktyg för bolag att få upp ögonen för klimatfrågan och att det på sikt kan bidra till mer hållbara affärsmodeller.

Vid bolagsstämmor i utländska noterade bolag har Pensionsstiftelsen röstat via ombudsöstning, så kallad *proxy voting*, med personliga ombud och via bolagens egna plattformar.

Vid 2019 års stämmor röstade Pensionsstiftelsen för ett antal aktieägarförslag som bland annat rörde ökad mångfald i styrelsen, att ordförande och verkställande direktör ska delas upp på två personer och att ordförande ska vara en person som är oberoende av bolaget. Vidare röstade vi för aktiviteter som syftar till att öka fokus på bolagets arbete med att hantera klimatförändringarna och mänskliga rättigheter i bolagets produktion, samt krav på redovisning av lobbyaktiviteter och bidrag till politiker eller partier.

Pensionsstiftelsen röstade emot ett antal förslag från styrelser som rörde ersättningssystem till anställda och godkännande av lobbyverksamhet och politiska bidrag. Alla röster finns beskrivna i **Röstningsredovisning Proxyröstning 2019** samt i **Stämmorapport 2019** som finns tillgängliga på www.pensionsstiftelsen.se

3. Vår externa röstningsrådgivare

Pensionsstiftelsen har anlitat Nordic Investor Service, NIS, som rådgivare för röstning vid bolagsstämmor. NIS har sammanställt röstningsförslag utifrån instruktioner som Pensionsstiftelsen givit dem. Det slutgiltiga röstningsbeslutet har tagits av Pensionsstiftelsen.

4. Hur vi har röstat

Vid svenska bolagsstämmor röstar Pensionsstiftelsen via personliga ombud med fullmakt som närvarar vid stämmotillfället.

a) Översikt svenska bolagsstämmor med ombud närvarande

	Antal
Innehav bolag	47
Röstat vid bolagsstämmor	44
Antal unika bolag	42
Röstade agendapunkter	Alla
Röstade mot styrelsens, valberedningen och revisorns förslag	3
Avstod att rösta	0

b) Sammanfattning röstning utländska bolagsstämmor

Röstning utländska bolagsstämmor via ProxyEdge

ProxyEdge är en röstningsplattform som tillhandahålls av Broadridge Financial Solutions, ett företag baserat i USA som är inriktat på elektronisk röstning på bolagsstämmor i olika länder.

Regioner	Antal	Procent
Övriga världen	19	6,7
Europa	64	22,6
Nordamerika	136	48,1
Japan	64	22,6
Total	283	100
Översikt stämmor och bolag		
Bolagsstämmor	283	
Antal unika bolag	279	
Översikt, agendapunkter		
Röstade agendapunkter	3 660	
Röstade FOR	3 275	90
Röstade AGAINST	372	10
Röstade ABSTAIN	2	0
Röstade WITHHOLD	7	0
Röstade kring periodicitet för say on pay (1 år)	4	0
Röstade <u>med</u> styrelsens rekommendation	3 211	88
Röstade <u>mot</u> styrelsens rekommendation	444	12

c) Sammanfattning direkt röstning utländska bolag via webblänk eller med ombud närvarande

Vissa bolag tillhandahåller en egen webblänk för röstning. I vissa andra fall när närvaro vid en bolagsstämma har varit önskvärd, har Pensionsstiftelsen valt att delta med ett personligt ombud med fullmakt.

Bolag	Land	Röstning
ABB	Schweiz	via webblänk
AstraZeneca	Storbritannien	via webblänk
Fortum	Finland	Via personligt ombud
Veoneer	USA	via webblänk

Agendapunkter direktröstning via webblänk eller med ombud	Antal	Procent
Röstade agendapunkter	48	100
Röstade FOR	40	83
Röstade AGAINST	8	17
Röstade ABSTAIN	0	0
Röstade WITHHOLD	0	0